

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 4. februārī
(OR. fr)

5887/22

LIMITE

AGRI 37
AGRILEG 12
FOOD 10
SAN 68
PHYTOSAN 5
VETER 7
ENV 100
CLIMA 53
CODEX 2
WTO 12
RELEX 132

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Saskaņotības uzlabošana starp Zaļo kursu, KLP un tirdzniecības politiku nolūkā atbalstīt pāreju uz ilgtspējīgām pārtikas sistēmām - <i>viedokļu apmaiņa</i>

Pielikumā ir pievienota prezidentvalsts izstrādāta informatīva piezīme, gatavojoties viedokļu apmaiņai par minēto tematu Padomes (Lauksaimniecība un zivsaimniecība) sanāksmē 2022. gada 21. februārī.

**Saskaņotības uzlabošana starp Zaļo kursu, KLP un tirdzniecības politiku nolūkā atbalstīt
pāreju uz ilgtspējīgām pārtikas sistēmām**

Eiropas Savienība ir iesaistījusies savu lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības nozaru pārkārtošanā, lai padarītu tās arvien noturīgākas un ilgtspējīgākas, videi un dzīvnieku labturībai draudzīgākas, lai reaģētu uz mūsdienu lielākajiem izaicinājumiem, tostarp tiem, ko rada klimata pārmaiņas un biodaudzveidības zudums, un uz pastāvīgi mainīgajām sabiedrības vēlmēm.

Piemēram, Eiropas zaļā kursa ietvaros Eiropas Komisija ir ierosinājusi vērienīgus kopīgus mērķus, proti, runa ir par ceļvedi "Gatavi mērķrādītājam 55 %" nolūkā panākt oglekļneitralitāti 2050. gadā vai tematiskajām stratēģijām "No lauka līdz galdam" un "Biodaudzveidība" veselīgām, noturīgām, taisnīgām un ilgtspējīgām pārtikas sistēmām, proti, iniciatīvām, kuras atzinīgi novērtēja Padome un Parlaments. Eiropas Savienība šīs saistības atkārtoti apstiprināja arī Apvienoto Nāciju Organizācijas samītā par pārtikas sistēmām 2021. gada septembrī.

Šis jaunais satvars ir unikāla iespēja atkārtoti apstiprināt un pārstrādāt sabiedrisko līgumu pārtikas jomā, kas saista Eiropas Savienību ar tās iedzīvotājiem kopš Romas līguma stāšanās spēkā.

Iedzīvotāji pievērš arvien lielāku uzmanību sava uztura vidiskajiem, veselības, kā arī ētikas aspektiem, tostarp dzīvnieku labturībai un vajadzībai nodrošināt taisnīgus ienākumus un pienācīgus darba apstākļus lauksaimniecības nozarē.

Lai pāreja būtu sekmīga, ir jāatbalsta attiecīgie Eiropas ekonomikas dalībnieki, piemēram, lauksaimnieki, jo šī pāreja var radīt pielāgošanās izmaksas, ko ne vienmēr atlīdzina tirgus, pat ja šie dalībnieki darbojas globalizētā kontekstā. Jaunā kopējā lauksaimniecības politika laikposmam no 2023. līdz 2027. gadam to veicinās lauksaimniecības jomā.

Papildus finansiālajam atbalstam, šķiet, ir nepieciešams arī atvieglot patērētāju izvēli attiecībā uz ilgtspējīgu un daudzveidīgu uzturu un saskaņot ES publisko politiku ar ilgtspējas mērķiem, jo īpaši dzīvnieku veselības un aizsardzības politiku, augu veselības politiku, pārtikas nekaitīguma un patērētāju informēšanas politiku, kā arī vides un tirdzniecības politiku.

ES politikās ir jāņem vērā arī nevēlamā negatīvā ietekme, kas rastos šīs pārejas laikā, jo īpaši tā, kas saistīta ar "vidiskās noplūdes" uz trešām valstīm parādību, kas varētu mazināt tās efektivitāti.

Tā Komisijas Kopīgā pētniecības centra pētījums ¹, kura mērķis ir novērtēt dažu Eiropas zaļajā kursā un stratēģijās "No lauka līdz galdam" un "Biodaudzveidība" noteikto mērķu kumulatīvo ietekmi uz Eiropas pārtikas sistēmu, liecina, ka, ņemot vērā paredzamos ieguvumus vides un klimata jomā, šo stratēģiju īstenošana varētu radīt riskus samazināt Eiropas lauksaimniecisko ražošanu un palielināt lauksaimniecības ražojumu importu no trešām valstīm, kas var būt mazāk vērīenīgi vides vai veselības aizsardzības ziņā vai neatbilst Eiropas patērētāju vēlmēm, kā arī uzrādīt nelabvēlīgāku oglekļa bilanci.

Nenovērtējot par zemu šā darba metodoloģiskos ierobežojumus ², šā pētījuma un citu līdzīgu pētījumu rezultāti liek mums apsvērt, kā novērst to, ka Eiropas lauksaimniecībai piemērojamo veselības un vides prasību pieaugums noved pie mūsu ražošanas jaudas samazināšanās, kas var ietekmēt pārtikas piegādi pasaulē, ko var papildināt sociālā nelīdzsvarotība un vidiskās vai klimatiskās ietekmes pieaugums citos pasaules reģionos.

¹ JRC, 2021. gads, "Vides un klimata mērķu modelēšana lauksaimniecības nozarē, izmantojot CAPRI modeli".

² Jo īpaši nav ņemti vērā citi šo stratēģiju papildu mērķi un darbības "pieprasījuma" pusē.

Pētniecībai un inovācijai ir būtiska nozīme, lai Eiropas lauksaimniecība varētu sekmīgi īstenot pāreju, neapdraudot tās ražošanas potenciālu. Tāpat reaģēt palīdzētu ieguldījumi (robotikā, digitālajās tehnoloģijās, ģenētikā, biorisinājumos). Visbeidzot, agroekoloģijas īstenošana joprojām ir labākais veids, kā saglabāt augsnes potenciālu un ekosistēmu biodaudzveidību, kas ir priekšnoteikums ražošanas jaudas saglabāšanai. Tomēr, lai mobilizētu šīs sviras, Eiropas lauksaimniekiem būs vajadzīgas adekvātas finansiālās spējas un pietiekami ienākumi.

Ņemot to vērā, ir būtiski nodrošināt mērķu saskaņotību, jo īpaši attiecībā uz trim politikas jomām, kas ir būtiskas arī Eiropas Savienības veidošanai, tās labklājībai un spējai reaģēt uz nākotnes izaicinājumiem: kopējā lauksaimniecības politika kā pārtikas nodrošinājuma garants Eiropā un pasaulē; Eiropas zaļais kurss, kura mērķis ir definēt Savienības jauno ilgtspējīgas izaugsmes modeli; un tirdzniecības politika, kuras pamatā ir multilaterālisma noteikumu kā globālās stabilitātes faktora aizstāvēšana.

Ievērojot daudzpusējās tirdzniecības sistēmas noteikumus, vajadzētu būt iespējai risināt šo konsekvences jautājumu saskaņā ar prioritātēm, ko Eiropas Komisija ierosinājusi savā paziņojumā par tirdzniecības politikas pārskatīšanu.

Noteiktos apstākļos PTO noteikumi jau pieļauj veikt reglamentējošus pasākumus, tostarp importa ierobežojumus, lai sasniegtu leģitīmu politikas mērķi, piemēram, veselības, vides vai sabiedrības morāles aizsardzību, ar nosacījumu, ka tie ir nediskriminējoši un nerada slēptus tirdzniecības ierobežojumus, ir vajadzīgi, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, ir zinātniski pamatoti un ietekmē globālas parādības. Klimata pārmaiņas, biodaudzveidības zudums un rezistence pret antibiotikām nepārprotami ir daļa no šiem globālajiem izaicinājumiem.

Ņemot to vērā, Eiropas Parlaments un Padome ir pieprasījuši Eiropas Komisijai ziņojumu par Eiropas Savienības veselības un vides standartu (tostarp dzīvnieku labturības standartu un ražošanas procesu un metožu) piemērošanu importētiem lauksaimniecības ražojumiem ³. Ņemot vērā vēlmes, kas paustas sarunās par kopējās lauksaimniecības politikas reformu, šajā ziņojumā būtu jāsniedz visaptverošs šā jautājuma izvērtējums un jāļauj aptvert visas attiecīgās publiskās politikas jomas. Paredzams, ka tas varētu tikt publicēts ne vēlāk kā 2022. gada jūnijā.

Lai nodrošinātu, ka Savienības tirgū laistie ES izcelsmes vai importētie lauksaimniecības un pārtikas ražojumi garantē vienādu veselības un vides aizsardzības līmeni Eiropas patērētājiem, var identificēt vairākas sviras:

- (i) augu aizsardzības līdzekļu maksimālo atlieku līmeņu (MAL) un importa pielaižu (IP) pārskatīšana;
- (ii) noteiktu Eiropas standartu piemērošana importētiem ražojumiem (spoguļklauzulas);
- (iii) marķēšanas uzlabošana;
- (iv) ņemt vērā šos jautājumus divpusējos tirdzniecības nolīgumos;
- (v) rīcības un sadarbības pastiprināšana starptautiskās standartizācijas struktūrās.

³ *Eiropas Parlamenta un Padomes kopīgais paziņojums par ES veselības un vides standartu piemērošanu importētiem lauksaimniecības ražojumiem, OV C 488/7, 6.12.21., 7. lpp..*

(i) Pārskatīt augu aizsardzības līdzekļu maksimālos atlieku līmeņus (MAL) un importa pielaides (IP)

Ar ES tiesību aktiem tiek izveidots satvars augu aizsardzības līdzekļu laišanai tirgū un izmantošanai ⁴ Savienībā. Tie arī reglamentē augu un dzīvnieku izcelsmes pārtikas un barības laišanu tirgū, nosakot maksimālos pesticīdu atlieku līmeņus (MAL) šiem ražojumiem ⁵. Šie līmeņi attiecas uz visiem ES tirgū laistajiem ražojumiem neatkarīgi no tā, vai tie ir ražoti ES vai importēti no trešām valstīm.

Augu aizsardzības līdzekļu izmantošana eksportam uz Savienību paredzētas pārtikas vai barības ražošanai ir ierobežota – papildus ražotājas valsts noteikumiem – tikai ar nepieciešamību tirgū laistajā līdzeklī nepārsniegt MAL, ko piemēro Eiropas Savienībā.

ES noteikumi ļauj uzņēmējiem pieteikties uz importa pielaidi (IP), tostarp attiecībā uz aktīvajām vielām, kas ES nav atļautas tādu iemeslu dēļ, kas nav saistīti ar sabiedrības veselību, lai ņemtu vērā dažādas lauksaimniecības prakses un apmierinātu starptautiskās tirdzniecības vajadzības. Tāpēc vielām, kas Savienībā nav apstiprinātas, var noteikt vai saglabāt MAL, kas pārsniedz atlieku kvantitatīvās noteikšanas robežu. Tā rezultātā pilnīgi likumīgi tiek laista tirgū pārtika vai barība, kas satur tādu vielu atliekas, kuru izmantošana ES ir aizliegta, ja vien šādu atlieku saturs nepārsniedz piemērojamos MAL.

⁴ Regula (EK) Nr. 1107/2009 un Direktīva 2009/128/EK.

⁵ Regula (EK) Nr. 396/2005.

Šajā sakarā Eiropas Komisijai jāturpina jau notiekošā ES aizliegto vielu MAL/IP pārskatīšana, lai pēc iespējas drīz tos saskaņotu ar jaunākajiem zinātniskajiem datiem. Nosakot MAL/IP, šajos darbos būtu labāk jāņem vērā globālie vidiskie izaicinājumi, kā Komisija ierosināja 2020. gada 20. maija ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei par Regulas (EK) Nr. 1107/2009 par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū un Regulas (EK) Nr. 396/2005, ar ko paredz maksimāli pieļaujamos pesticīdu atlieku līmeņus ⁶, izvērtēšanu. Turklāt MAL varētu noteikt tikai dzīvnieku barībai paredzētiem ražojumiem, lai labāk kontrolētu risku, ka dzīvnieki varētu tikt kontaminēti ar augu aizsardzības līdzekļiem, kas varētu apdraudēt to veselību.

(ii) Turpināt sākt darbu pie konkrētu Eiropas standartu piemērošanas importētiem ražojumiem

ES tiesību aktos jau ir iekļauti **noteikumi par ražošanas metodēm, ko "spoguliski" piemēro** no trešām valstīm **importētiem ražojumiem**. Viens no tā piemēriem ir aizliegums importēt tādus dzīvniekus un no tādiem dzīvniekiem iegūtus ražojumus, kuriem ir ievadītas pretmikrobu zāles, ko izmanto augšanas veicināšanai, un cilvēku veselībai rezervēti antimikrobiālie līdzekļi, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 2019/6 (2018. gada 11. decembris) par veterinārajām zālēm. Pēc regulas piemērošanas sākuma 2022. gada 28. janvārī ir svarīgi ātri pieņemt šīs regulas 118. pantā paredzētos sekundāros aktus, lai efektīvi īstenotu šo aizliegumu.

Kā ierosināts Komisijas paziņojumā par tirdzniecības politikas pārskatīšanu ⁷, Savienībai varētu nākties vēl ieviest "spoguļklauzulas", kas atbilst PTO noteikumiem.

⁶ REFIT ziņojums, COM/2020/208 final.

⁷ Komisijas 2021. gada 18. februāra paziņojums "Tirdzniecības politikas pārskatīšana – atvērta, ilgtspējīga un pārliecinoša tirdzniecības politika", COM(2021) 66 final, sal. ar 3.2.2.

Šajā nolūkā saistībā ar ietekmes novērtējumiem, kas veikti pirms tiesību aktu izstrādes, varētu sistematizēt izvērtējumu par to, cik lietderīgi ir piemērot Savienības ražošanas standartus ražojumiem no trešām valstīm, lai tālab stiprinātu veselības vai vides aizsardzību vai reaģētu uz ētikas bažām. Dzīvnieku labturības tiesību aktu pārskatīšana, kā arī Regulas (EK) Nr. 1831/2003 par dzīvnieku ēdināšanā lietotām piedevām pārskatīšana, pie kurām strādā Komisija, varētu būt pirmā iespēja īstenot šo pieeju.

Turklāt šis darbs ļautu strādāt pie skaidra un pilnīga tiesiskā regulējuma, kas tiktu īstenots neatkarīgi no pārtikas izcelsmes.

(iii) Marķēšanas shēmu uzlabošana

Patērētāji vēlas saņemt vairāk informācijas par to lauksaimniecības un pārtikas ražojumu izcelsmi un ražošanas metodēm, kurus viņi pērk, un ar savu izvēli veicināt ilgtspējīgāku pārtikas sistēmu.

Ražojumu izcelsmes marķējums ļauj patērētājiem izdarīt izvēli atbilstoši viņu paustajām vēlmēm. Izcelsmes marķējums jau ir obligāts daudziem ES tirgotiem ražojumiem neatkarīgi no tā, vai tie ir ražoti ES vai importēti. Lauksaimniecības un pārtikas ražojumu obligātā izcelsmes marķējuma uzlabošana varētu ļaut saskaņā ar PTO noteikumiem labāk informēt Eiropas patērētājus par viņu patērēto ražojumu ražošanas standartiem.

(iv) Uzlabot šo jautājumu ņemšanu vērā tirdzniecības un sadarbības nolīgumos

Ir arī būtiski, lai, saskaroties ar šīm globālajām problēmām, ES politika un instrumenti efektīvi veicinātu standartu un mērķu kolektīvo globālo paaugstināšanu. Lai gan tirdzniecības politika vien nevar regulēt visus problēmjaudājumus, uz kuriem jāreaģē pasaules mērogā, piekļuve Eiropas tirgum, tā uzņēmumiem un vairāk nekā 450 miljoniem patērētāju ir svira sarunām, ietekmei un stimulam izvirzīt vērienīgākus mērķus un standartus, kura līdz šim nav pietiekami izmantoti.

Tirdzniecības nolīgumi arī nodrošina satvaru sadarbībai ar partnervalsti, ko būtu vēlams stiprināt, kā izklāstīts Komisijas paziņojumā par tirdzniecības politiku, tostarp iekļaujot jaunas sadaļas par ilgtspējīgām pārtikas sistēmām ⁸.

Visbeidzot, dažas Eiropas Savienības daudzpusējās vai divpusējās tarifu preferences jau ir atkarīgas no tā, vai trešās valstis ievēro konkrētus kritērijus. Piemēram, tā sauktā "Hilton" liellopu gaļas importa kvota ⁹ ir rezervēta dzīvniekiem, kas pēc atšķiršanas no zīdītājmātes barojušies tikai ganībās. Šo instrumentu vajadzības gadījumā varētu atkal izmantot saistībā ar gaidāmajām sarunām.

Šie elementi ļautu stiprināt Savienības tirdzniecības politikas ieguldījumu stratēģijas "No lauka līdz galdam" un "Biodaudzveidība" mērķu sasniegšanā un uzlabot ES kopējās virzības konsekvenci.

⁸ Komisijas 2021. gada 18. februāra paziņojums "Tirdzniecības politikas pārskatīšana – atvērta, ilgtspējīga un pārlicinoša tirdzniecības politika", COM(2021) 66 final, sal. ar 3.6.2.

⁹ Komisijas Īstenošanas regula (ES) Nr. 593/2013 (2013. gada 21. jūnijs), ar ko atver tarifu kvotas augstas kvalitātes svaigai, atdzesētai un saldētai liellopu gaļai un saldētai bifeļu gaļai un ar ko nosaka šo kvotu pārvaldību.

(v) Stiprināt rīcību un sadarbību starptautiskās standartizācijas struktūrās

Vienlaikus ar aktīvu sadarbības politiku, kuras mērķis ir mudināt trešās valstis, kas eksportē preces uz ES, pieņemt ražošanas standartus, kas atbilst mūsu prasībām (tostarp attiecīgā gadījumā tirdzniecības nolīgumu ietvaros), ES un tās dalībvalstīm būtu jāturpina aktīvi iesaistīties starptautiskās standartu noteikšanas struktūrās (jo īpaši Pārtikas kodekss, *CIPV* un *OIE*), lai tur popularizētu savu redzējumu un vērtības.

Jautājumi

Lai sniegtu ieguldījumu pārdomās par atbalstu pārejai uz ilgtspējīgām pārtikas sistēmām, vienlaikus saglabājot Eiropas lauksaimnieku centienus mainīt savus ražošanas modeļus, ministri tiek aicināti paust viedokli par šādiem jautājumiem:

- 1) Vai piekrītat dokumentā ietvertajam konstatējumam par nepieciešamību stiprināt ES nozaru un tirdzniecības politikas konsekveni, lai sasniegtu Eiropas zaļā kursa un tā nozaru stratēģiju mērķus, tostarp attiecībā uz importētiem ražojumiem?
- 2) Kādi instrumenti būtu konkrēti jāizmanto, lai reāli nodrošinātu, ka šī konsekvence tiek panākta?
